

Джерела та література

1. Bodeen C. China conducts air and sea drills near Taiwan in response to US and Taiwanese statements. *AP News*. 18 березня 2025 р. URL: <https://apnews.com/article/taiwan-china-planes-ships-d7e0beea3f6164046d34d1dfa1dda71a>
2. Зеленюк Х. Готовність Китаю до війни, світова «вісь зла» та об'єднання з Пекіном: інтерв'ю з головою МЗС Тайваню. *TCH.ua*. 12 січня 2024 р. URL: <https://tsn.ua/exclusive/gotovnist-kitayu-do-viyini-svitova-vis-vis-zla-ta-ob-yednannya-z-pekinom-interv-yu-z-golovoyu-mzs-tayvanyu-2490940.html>
3. Навчання китайської армії навколо Тайваню та їхні наслідки. *LB.ua*. 23 травня 2024 р. URL: https://lb.ua/blog/oleksandr_antoniuk/614807_navchannya_kitayskoi_armii_navkolo.html
4. Портников В. «Небезпечні друзі США». Чим Тайвань нагадує Україну? *Радіо Свобода*. 13 січня 2024 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-viyna-tayvan-putin/32772875.html>
5. Китайсько-тайванський конфлікт та російська агресія проти України: про спільне і відмінне між ними. *Укрінформ – актуальні новини України та світу*. 04 червня 2025 р. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3812448-kitajskotajvanskij-konflikt-ta-rosijska-agresia-proti-ukraini-pro-spilne-i-vidminne-miz-nimi.html>

Оніщук Олександр

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ГЛОБАЛЬНИЙ ПІВДЕНЬ ЯК НОВИЙ ВЕКТОР УКРАЇНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ: АФРИКАНСЬКИЙ ВИМІР

Ключові слова: Африка, дипломатична присутність, економічне співробітництво, міжнародна підтримка, протидія російському впливу.

Keywords: Africa, diplomatic presence, economic cooperation, international support, opposition to Russian influence.

«Глобальний Південь», що включає країни Африки, Латинської Америки, Південної Азії та Океанії, відіграє дедалі більшу роль у міжнародній політиці. Для України, яка дещо переглянула свої зовнішньополітичні пріоритети після 2022 р., співпраця з державами Глобального Півдня стала важливим напрямом дипломатії. Політика України все більше зміцнюється задля посилення дипломатичної присутності у різних регіонах, розширення економічного співробітництва, протидії російському впливу та зростання власного міжнародного іміджу.

Метою дослідження є аналіз основних напрямів політики України щодо Глобального Півдня, визначення її викликів та перспектив. Дослідження розглядає дипломатичний, економічний та інформаційний складники цієї політики, вплив зовнішніх факторів на розвиток відносин України з країнами регіону.

Політика України на Африканському континенті знаходиться на етапі формування, проте вже зараз це можна назвати проривом. Станом на лютий 2025 р. Україна активно відкриває посольства, впроваджує гуманітарні ініціативи та прагне закріпитися як геополітичний гравець – все це отримало назву «українсько-африканського ренесансу» [2]. Цей процес розпочався після ухвалення МЗС України в 2022 р. Стратегії розвитку відносин з державами Африки [4, с. 2].

Також важливим кроком є залучення до налагодження співпраці високопосадовців з обох сторін. Так, із 2022 до 2024 р. Володимир Зеленський провів

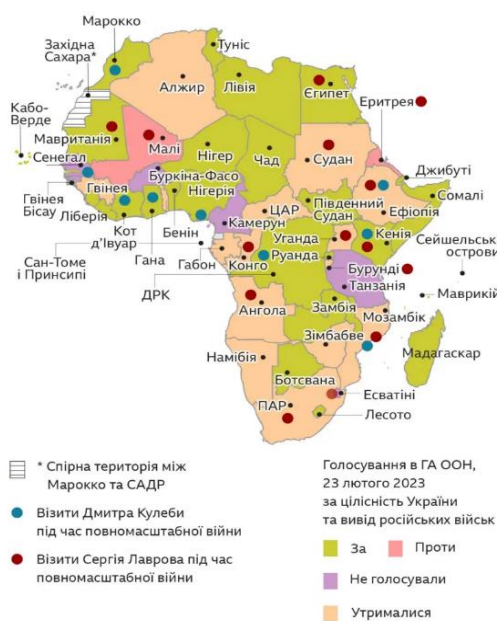
більше 30 зустрічей з очільниками африканських країн. Український експеримент закордонних справ Дмитро Кулеба в межах офіційного візиту відвідав 12 держав Африки [5, с. 2].

Україна – гарант продовольчої безпеки в Африці. Просування українського аграрного експорту потребує окремого висвітлення, але програма «Grain from Ukraine» дала змогу відправити 1,8 млн тон сільгосппродукції в різні країни Африки [4, с. 12], що свідчить про посилення міжнародної співпраці. Україна співпрацює з країнами на рівні партнерів, що дає змогу взаємовигідно розвиватися. Вона починає виправляти історичну відсутність українського бізнесу на цих територіях через впровадження різноманітних ініціатив та форумів, як от «Україна-Африка 2024» [1].

Не можна не згадати те, що головним викликом в Африканському регіоні для України залишається активний російський вплив. Росія використовує різні засоби для посилення своєї присутності від пропаганди та економічних засобів до військового втручання. Отже, Росія зазнала з боку МЗС України засудження діяльності ПВК «Вагнер» в Африці, яка причетна до воєнних злочинів у Малі, ЦАР та Судані.

Росія використовує радянську спадщину та антизахідну риторику, яка частково підтримується в регіоні. Це своєрідна інформаційна війна, що ведеться, зокрема, й проти України. Також використання так званого «Африканського корпусу» РФ та інших терористичних організацій на території низки суверенних держав є частиною політики, яку веде Росія заради збереження свого впливу на Африканському континенті. Зазначимо, що ці угруповання підтримують внутрішні розбіжності та конфлікти, що спричиняє збільшення кількості жертв, займаються незаконним видобутком та відчуженням цінних корисних копалин цих держав з метою фінансування загарбницької війни Росії проти України [3].

Як Україна та Росія борються за підтримку Африки

Як Україна та Росія борються за підтримку Африки

Джерела: BBC, МЗС України, UN

Джерела: BBC, МЗС України

Джерела: BBC, МЗС України

Рисунок 1 – Підтримка Африки [2]

Африка не є монолітом, а складається з 54 суверенних держав, що є членами ООН. Саме в цьому полягає головна причина протистояння України та Росії в цій геостратегічній зоні. Боротьба за лояльність урядів є метою, якої прагнуть регіональні конкуренти, адже це 54 голоси (28 %) на ГА ООН, тому це можна назвати боротьбою за африканську прихильність і підтримку. Поки що Україна гідно тримається в цьому протистоянні, адже вперше жодна африканська країна не проголосувала проти резолюції ГА ООН «Територіальна цілісність України» від 12 жовтня 2022 р. Україна заручилася підтримкою Анголи, Марокко та Гвінеї-Бісау, які раніше займали нейтральну позицію [4, с. 6]. Це можна назвати справжнім проривом української дипломатії.

Підсумовуючи, варто зазначити, що політика України щодо Глобального Півдня на сучасному етапі є важливим інструментом зміцнення її міжнародних позицій. Геополітична присутність України в цьому регіоні досягається дипломатичними та економічними зв'язками, також вона формує власний позитивний імідж серед населення через різноманітні форуми та освітні ініціативи, наприклад, академічну мобільність. Водночас ці досягнення є складними та багатограними, оскільки в регіоні триває боротьба між країнами, які є набагато потужнішими за Україну.

Сьогодні Глобальний Південь є ареною інформаційного, політичного та економічного протистояння, і Україна веде активну боротьбу за підтримку своїх партнерів. З іншого боку, Україна має справу з перешкодами у вигляді російської дезінформації, воєнного впливу та історичних зв'язків.

З огляду на геополітичні реалії Україні потрібно формувати довгострокову стратегію взаємодії з державами Глобального Півдня. Це вимагає не лише тактичних дипломатичних ініціатив, а й комплексного підходу, що поєднує економічні, інформаційні та безпекові інструменти. Успішна політика в цьому напрямі стане важливим чинником міжнародної суб'єктності України та її ролі в багатопольному світі.

Джерела та література

1. Євген Перебийніс взяв участь в Аграрному форумі «Україна-Африка 2024». *Міністерство закордонних справ України*. 23 жовтня 2024 р. URL: <https://mfa.gov.ua/news/evgen-perebijnis-vzyav-uchast-v-agrarnomu-forumi-ukrayina-afrika-2024>
2. Ерман Г. Як Україна і Росія «воюють» за прихильність Африки. *BBC News Ukrainian*. 22 червня 2023 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-65965889>
3. Заява МЗС щодо дестабілізуючої діяльності Росії в низці держав Африки. *Міністерство закордонних справ України*. 08 жовтня 2024 р. URL: <https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-shchodo-destabilizuyuchoyi-diyalnosti-rosiyi-v-nizci-derzhav-afriki>
4. Здобутки МЗС України на африканському напрямі у 2022 році. *Міністерство закордонних справ України*. 2022. С. 13. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/PRESS/mfa-digest-2022.pdf>
5. Комунікаційна Стратегія Україна – держави Африки 2024–2026 рр. *Міністерство закордонних справ України*. 2024. С. 13. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/strategiya-afrika-1.pdf>